

Juozas Tysliava

VĖJAS

Vėjas lekia ir kvatoja,
Vėjas žemėje kovoja.
Kas ne jo gaida užgroja,
Tam išlaužia vėjas koją.

Žemė ūžia, vėjas lekia.
Žemė – mirštantį plaštakė.
Vėjas lekia kaip patrakęs,
Vėjas lupa žemei akį.

Girios braška, miestai griūva,
O tas laivas – lašas jūroj.
Vėjas lekia ir nežiūri,
Kur čia miestas, kur čia jūra.

POETAS IR JŪRA

Labas, jūra!
Aš pirmutinis Lietuvos poeta,
Tu pirmutinė visame krašte.
Genijum būti iš amžių žadėta,
Sprandą nususukti – dar šventam rašte.

Kai jachtos bangynėje galvas užriečia

Ir vėjai kaip demonai siunta,
Tai visa, kas jūrą,
Kas švyturius liečia,
Nors būtų padvėšę, atkiunta.

Dabar aš kaip aras,
Krūtinę įlenkęs,
Su jūrių bangomis taškausi.
Čia smiltis bučiuoju,
Žemai pasilenkęs,
Čia vėlei padangėms kertu aš į ausį.

Didinga senovė kaip sapnas išblankus,
Baltijoje nurimę vikingai.
Norvegija kartais sukyla ir trunkosi;
Tačiau jau ne taip įstabu ir didinga,
Kaip buvo vikingų
Laikais.

Naktį ir jūra kitaip pasipuošus.
Dievas nagais grabalioja po dangų.
Žvaizdės sužibusios pusryčių ruošiasi
Ir šoka baletą kaip bangos.

Jūrate!
Pasiųsk į Norvegiją gintaro paštą,
Minėdama žvengiančio Vyties respubliką
Težino, kad pranašo Tysliavos kraštas –
Ne Azija ir ne emyro rubrika!

FUTBOLAS

Diskas,

Ietis,

Bėgis,

Šokis –

Futbolo kilmė.

Kur tiktai pasižiūrėsi –

Viskas futbolui panėši:

Saulė teka futbolu,

Mėnuo leidžiasi futbolu,

Žemė rieda futbolu.

Sportininkų milijonai,

Trenkit kojomis į žemę –

Bus kitokia muzika,

Bus kitoki tonai.

Lėksime į Marsą

Futbolo sparnais.

Diskas,

Ietis,

Bėgis,

Šokis –

Futbolo kilmė.

Šviečia saulė futbolu,

Spindi mėnuo futbolu,

Milijonai futbolų

Erdvių plote sukasi.

Kai nulėksime į Marsą –

Bus rekordas.

LIETUVI

Lietuvi, mano mylimas lietuvi,

Užaugęs pievose ir girių duburiuos,

Kviečiu tave dabar į naują būvį,

Kur radijo lakštingalos tau amžių amžiais suoks.

Tau duosiu ilgą asfaltuotą gatvę,

Liktarnos vakarais tave čia palydės.

Lietuvi, užmiršk, ką girioje esi praradęs –

Tramvajų giriose tau naujos girios pražydės.

Rytais mašinų, fabrikų švilpukai

Tau šičia tokius koncertus supūs,

Kad tu nebežinosi, kas įbruko

Į atmintį tau pievas ir laukus.

Lietuvi, mano mylimas lietuvi,

Nenusimink, jei orlaivis tavęs dar neklausys.

Atsimeni, kaip tavo tėvui kliuvo

Ratu per strėnas – kad bailus arklys.

Tave čia traukinys juoduos tuneliuos

Išmokys geležinį langą uždaryt,

O kai į bokštą būsi pasikėlęs,

Tai pažiūrėk, kas reikia padaryti ryt.

Rytoj ketvirtą valandą tau kino radijo
Parodys tavo tėvą danguje.
Nudžiugsi tu ir būsi susiradęs
Be vado Eldorado savyje.

TYSLIAVA PARYŽIUJ

(Radijo poema)

Palikau draugus namie.
Juk paklyst
Ir vienas moku.
Išėjau
Ir ieškau Eifelio padangės.

Saulė čiuožia
Place de la Concorde
Ir Egipto obeliskas
Kalba
Nesuprantama kalba.

Aš einu.

Su manim
Visur aplink
Prancūzės.
Magazinai rodo liežuvius
Man,
Nenorinčiam
Nei prikti,
Nei parduoti.

Aš einu.

Tūkstančiai žalių tramvajų

Ir metro

Bando apipjaut

Man

Galvą,

Kojas

Ir rankas.

Na, jau ne.

Nepaimsite

Manęs.

Kultūringo barbaro

Iš Suvalkijos lygumų.

Aš lekiu metro tolyn.

Po žeme

Mane palydi

Elektra,

Nusidriekusi

Liktarnų eilėmis.

Po žeme tie pats vardai.

Po žeme

Ir Louvre,

Montmartre

Ir Etoil,

Po žeme,

Jei norite,

Ir meilė ta pati.

Po žeme.

O Paryžius –

Barškanti gyvatė –

Mane sužeidė,

Įgylė

Ir paleido Senos pakraščiais.

Mielos vilnys,

Ar pažįstate mane? –

Aš paklydęs

Nemuno laukų sūnus.

Ar pažįstate mane?

Vilnys tyli,

Vilnys ritasi tolyn,

Vilnys skuba

Girdyti fontanų.

Aš einu.

Su manim

Prancūzių minios,

Su manim

Ispanai ir italai,

Su manim

Japonai,

Kinai

Ir nepraustaburniai murinai.

Rytas ėjo.

Pabudau.

Labą rytą,

Mano ryte.

Tavo triukšmui,

Mano juokui

Tegu lyja vynos taurėmis,

Tegu žydi vynuogės

Pietų šaly,

Tegu auga figos ir bananai.

Labą rytą,

Mano ryte,

Mano naujas ryte.

Geležinis Eifelio sūnus:

S'il vous plait –

Trys šimtai metrų

Į padangę.

Štangos sukasi ir kyla,

Štangos šoka tango;

O po kojų

Ten

Visoki trokaderai

Ir muziejai

Tik mažėja

Ir mažėja.

O, ponedie,

Nejaugi tai Paryžius,
Nejaugi ten,
Tuos horizontuos,
Kur vien tik mėlyna,
Yra
Kas nors gražesnio
Nei Paryžius?

Nejaugi?

Man nereikia Liudviko galvos
Ir Marės Antuanetės
Aš nenoriu.
Aš negarbinu prancūzų prezidentų
Nei karalių...

Šiandien
Apie senąjį Paryžių,
Porą žodžių
Apie Notre Dame.

Kolonados.
Kolonados.
Gera būtų mokytis
Iš jų tylėt
Ir šypsotis
Kaip chimeros
Su ironija
Iš dvidešimto amžiaus architektorių.

Dienos lekia vežimu,

Pakinkytu 1925 arkliais,
Nežabotais,
Negražinamais atgal.

Gaila dvidešimties metų,
Gaila piemenio dienų –
Akmenų,
Botagų
Ir mėtųklių.

Dienos,
Mano jaunos dienos,
Būkite iliuminuotos,
Kaip Paryžius naktį,
Būkit skambančios,
Kaip Notre Dame varpai.

Šiandien mano rytas lekia,
Lekia parkai,
Lekia aikštės
Ir bulvarai.

Kelią duokit
Saint Germain'ų
Ir visų šventųjų gatvės!

Tai nežinomo kareivio kapas.

Iš po žemių liežiasi liepsna,
Iš po žemių
Liūdesys ir atgimimas.

O, kaip gera.

Jeigu aš kada numirsiu,

Tai prašau

Ant mano kapo

Pastatyt dinamo,

Kad galėčiau

Būsimųjų šimtmečių lakūnams

Palinkėti gero galo –

Per padangę

Švystelėjęs savo pavardės inicialą –

T.

Iš po žemių liežiasi liepsna,

Iš po žemių veržiasi gyvybė.

Tegyvuoja požemių gyvybė.

Jai pagarbint

Aš tramvajų vielomis

Visą naktį

Skambinsiu sukčinį,

L'Arc de Triumph

Paliepsiu šokti

Dramblio šokį.

Kaip Dantė pragare,

Taip aš Paryžiuį.

Kasdien vis naujas ratas

Ir naujų bastilijų pasidavimas.

Kasdien vis naujas gandas

Ir pagundos

Dunda

Po manim.

Liuksemburgo parke

Daug prancūzių,

Vis gražios, grakščios, laibos,

Taip, kaip parašytos.

112 prancūzių

Žiūri į mane.

Nežiūrėkit,

Išžiūrėsit iš galvos.

Ar jūs žinot, ką tai reiškia neturėt galvos? –

Kai į širdį atsikrausto pasiutimas

Ir širdis liepsnoja

Kaip vulkanas?

Mano lekiančios prancūzės,

Jūs grakščiausios visame pasaulyje mergaitės,

Visų vyrų

Širdžių gaisro padegėjos,

Ar jūs žinot,

Kad aš myliu jus, kaip...

Šį vakarą Rotondoje maskaradas,

Šį vakarą čia renkasi

Egzotiškas Paryžius.

Demaskavau save

Ir paprašiau garsoną duot
Café nature.

Dairausi.

Marmuras,
Peizažai,
Dailininkai,
Poetai,
Diletantai,
Kekšės
Ir žiopliai.

O gal ir aš žioplys?

Juk čia ateina
50 000 poetų,
Kurių profesijų
Nė velnias nesugaudys:
Kas piešia peizažus,
O kas dainuoja,
Bet tik kiekvienas su ilgais plaukais,
Su išpūstais kaklaraiščiais,
Su paslaptینگoms išraiškoms
Ir pypkėms ažuolinėms...

Rotondoje maskaradas,
Rotonda šoka negrų šokį,
Rotondoje Montparnass,
O man cigarų dūmų okeanus
Surikti siela prašo:

Išgelbėkit mane iš bružuazijos nagų,
Iš prostitučių glėbio.
Gana jau bus egzotiško Paryžiaus
Ir maskarado.

Panteono sienų kryžiai
Saugo savo likučius.
Chateaubriand'as sidabrinėj pozoj
Siunčia mirksnį Jeanne d'Arc,
O ta
Patenkinta,
Kad jau šventa,
Nekreipia dėmesio.

Plieninės durys
Atsidūrė
Į mūrą,
Ir aš pasijutau ties Jean Jaures vainikais,
Kurių pilkam raudonume
Mačiau aš
1914-ųjų kraują.

Grabai,
Na, o ką gi jūs daugiau man galit duoti?
Raudonas liūdesys
Ir mėlynas granitas –
Ne man,
Entuziazmo grenadierui.

Klausykit jūs,
Rousseau,

Voltaire

Ir Viktorai Hugo,

Aš jūsų mizerablių ir kandidatų kapinyne

Baigiu šią radijo poemą.

Jos turinys –

Jaunystė nežabota.

Jos vardas –

Tysliava Paryžiuj.

Juozas Tysliava, *Nemuno rankose*, Vilnius: Vaga, 1967, p. 71, 97–98, 101–102, 119–120, 142–152.